

STYRET

Høringssvar – NOU2014:14 fra Fagskolen Telemark.

Styret for Fagskolen Telemark har i styremøte den 17.03.2015 vedtatt følgende høringssvar til NOU 2014:14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg:

Generelle kommentarer:

Styret for Fagskolen Telemark mener at yrkesfaglig utdanning på tertiært nivå må styrkes vesentlig for å dekke framtidens kompetansebehov. En utvikling og styrking av fagskolesektoren er av største viktighet for å oppnå dette.

Styret stiller seg i hovedsak bak utvalgets situasjonsbeskrivelse og forslag til tiltak. Imidlertid er det flere tiltak som utvalget enten ikke har kommet til enighet om, eller ikke har drøftet, og som er av stor viktighet for utvikling av fagskolene som et attraktivt utdanningsvalg.

Innføring av studiepoeng som omfangsmål i all tertiærutdanning.

Utvalget har ikke kommet til enighet om dette svært viktige tiltaket. Styret for Fagskolen Telemark vil derfor påpeke at dette tiltaket er et av de viktigste for å oppnå sømløse overgangsordninger i tertiære utdanningstilbud. Likt omfangsmål vil lette mulighetene for vurdering av kompetanse målt mot nasjonale og internasjonale kvalifikasjonsrammeverk. Styret kan ikke se at argumentene som er fremmet i utvalget mot en slik endring, er særlig relevante.

Bestillinger og samfunnsoppdrag.

Et viktig virkemiddel for å styrke fagskolene, er å gi konkrete bestillinger til fagskolesektoren. Sektorens bestilling og oppdrag defineres i dag av Fagskolelovens ordlyd alene. Som eksempel på slike konkrete bestillinger kan nevnes utdanning av lærere i yrkesfag i videregående skole. Slik utdanning er i dag lite tilpasset det behovet som finnes, og som er stort. Det er mangler både ved omfanget og strukturen i eksisterende tilbud. Fagskolene burde være naturlige aktører i slik utdanning, dersom utvalgets innstilling tas til følge hva angår robuste fagmiljøer, kvalitet, antall og størrelse. Slik det ser ut i dag, blir fagskolene marginalisert som aktører også innen dette feltet, hvor de tidligere har vært viktige. Dette er en av flere årsaker til at Fagskolens attraktivitet har blitt mindre de siste årene. Det konkrete eksempelet fordrer at fagskolene får større fleksibilitet når det gjelder utdanningenes lengde.

Andre bestillinger til sektoren kan knyttes til kompetansebehovene man kjenner til i kommunehelsetjenesten, og hvor det vil være stor mangel på kompetent arbeidskraft i årene som kommer.

Mulighet til å etablere egne utdanningsløp til bachelornivå som er direkte tilpasset fagskoleutdanningene.

Et av de viktigste hindrene for rekruttering av motiverte elever til yrkesfagene generelt, er at det i liten grad finnes definerte utdanningstilbud som direkte bygger på yrkesfaglig utdanning utover fagskolens nivå. Fagskolene står i en særstilling i det norske utdanningssystemet ved at det ikke finnes en definert vei videre inn i høyere utdanning. En ser her bort fra Y-veien, som i liten grad er hensiktsmessig som et generelt tilbud til

alle som vil ta videre utdanning utover fagutdanning på videregående skoles nivå, og «rammeplan for ingeniørutdanning» som gir mulighet til godskriving av inntil ett år av en toårig fagskoleutdanning. Fagskolene bør stimuleres til å utvikle egne utdanninger som direkte bygger på fagskoleutdanningene. Slike tilbud er utviklet bl.a. i Danmark, hvor en ser at ca. 20% av de som tar en fagskoleutdanning går videre i en slik «profesjons-bachelor-utdanning». Utvikling av slike tilbud skal ikke ha til hensikt å bidra til generell «drift» eller «inflasjon» i høyere utdanning, men å styrke rekruttering til yrkesfagene generelt og fagskolene spesielt ved å kunne vise til definerte og forutsigelige måter å bygge ny kompetanse på den etablerte, i gode og tilpassede utdanningsløp. Fagskolene på Østlandet har iverksatt et forprosjekt hvor målsettingen er å få definert og finansiert et pilotprosjekt med slikt formål, med arbeidstittel «Yrkeshøyskolen».

Vurdering av navneendring for fagskolene.

Vi tror at selve begrepet «fagskole» bør tas opp til vurdering, i og med at begrepet enten ikke gir assosiasjoner i det hele tatt, eller assosieres med yrkesfaglig utdanning i den videregående skolen hos det generelle publikum. Det bør vurderes om begrepet er så lite forankret at det med fordel kan erstattes med et nytt. Det vises til forprosjektet som er beskrevet over, med arbeidstittel «Yrkeshøyskolen».

Kommentarer knyttet til de enkelte tiltakene som er foreslått av utvalget:

I høringsbrevet ber Kunnskapsdepartementet om at høringsuttalelsene organiseres etter utvalgets samlede liste over tiltak i kapittel 11.10. Dette er gjort i tabellen nedenfor, der alle forslag er listet opp:

Staten bør:	Uttalelse fra styret ved Fagskolen Telemark (Forslag fra administrasjonen)
– gi akkrediterte fagskoler myndighet til å fastsette nærmere bestemmelser om opptaksgrunnlag, herunder krav til generell studiekompetanse eller fag-/svennebrev i tillegg til realkompetansevurderinger. Fagskoler med godkjente utdanningstilbud bør forholde seg til gjeldende opptaksregler.	Dette støttes av FT. De offentlige fagskolene samarbeider godt, har felles opptakskontor allerede, og forholder seg lojalt til dette. Ved en akkreditering av fagskolene må dette inngå i de fullmakter fagskolene får.
– utarbeide en nasjonal opptaksforskrift for fagskoler.	Støttes, fagskolesektoren er svært variert.
– foreta en gjennomgang av fagskoleloven og studentsamskipnadsloven for å styrke studentenes rettigheter, herunder vurdere å innføre rett og plikt til medlemskap for fagskoler i studentsamskipnader.	Dette burde vært på plass for lenge siden. Det er tatt opp med departementet av Rådet for fylkeskommunale fagskoler tidligere. Studenter ved FT har ingen rettigheter i studentsamskipnaden.
– skjerpe kontroll og tilsyn med uh-institusjonene og fagskolenes praktisering av det nasjonale opptaksreglementet.	Støttes. Det er stor ulikhet i praktiseringen.
– sørge for at rådgivningstjenesten i grunnskolen og videregående opplæring og de regionale karrieresentrene styrker sin kompetanse på fagskoleutdanning for å bidra til synlighet og rekruttering til fagskolen.	Støttes. Kjennskapen til fagskolesektoren er svært dårlig og mangelfull i rådgivningstjenesten. Også det fylkeskommunale nivået for videregående opplæring bør få økt kunnskap om fagskolesektoren.
– innføre tilleggspoeng for minimum ett års fagskoleutdanning.	Dette må dette være et minimumskrav. Fagskoleutdanning må sidestilles med førstegangstjeneste og folkehøyskoler. I

	tillegg gir fagskolene utdanning på tertiært nivå.
– vurdere endringer i lov og forskrift for å beskytte grader for fagskolekandidatene, herunder vurdere om to års fagskoleutdanning skal gi graden <i>fagskolekandidat</i> .	Beskyttende grader støttes, men relevante titler bør utredes ytterligere.
– bevilge midler til samarbeidsprosjekter for utvikling av overgangsordninger mellom fagskoler og uh-institusjoner.	Støttes. Enkelte fagskoler og høyskoler samarbeider godt om overgangsordninger, andre ikke. Ved ingeniørutdanningene ved Høgskolen i Telemark gis det ingen kreditt overhodet for gjennomført toårig teknisk fagskoleutdanning, og søkerne sidestilles med de som har fagbrev.
– vurdere om opptak til fagskoler bør legges inn under Felles studieadministrativt tjenestesenter eller andre relevante instanser.	Støttes. Samtidig har dagens ordning for offentlige fagskoler fungert godt.
– ta initiativ til endringer i fagskoleloven slik at fagskolen utsteder <i>vitnemål</i> om fullført utdanning.	Støttes. Det bør lovfestes at en kandidat etter endt utdanning får vitnemål, ikke bare dokumentasjon på fullført utdanning som i dag.
– sørge for at fagskolene har tilstrekkelige rammebetingelser til å kunne tilby fleksible utdanningstilbud, herunder nettbasert utdanning.	Fagskolesektoren er underfinansiert. Det er av største viktighet at fagskolene kan tilby fleksible utdanninger, tilpasset søkere som er aktive i arbeidslivet.
– øke sin innsats for å synliggjøre fagskolen som en attraktiv karrierevei.	Støttes. Fagskoleutdanning må løftes i alle kanaler og på alle nivåer.
– igangsette en prosess med det formål å overføre eierskapet av de offentlige fagskolene fra fylkeskommunene til staten. Fagskolene bør organiseres som statlige forvaltningsorganer med særskilte fullmakter.	Styret støtter Telemarks fylkeskommunes synspunkter på dette punktet.
– igangsette en prosess som skal lede til å redusere antallet fagskoler for å skape robuste fagmiljøer og styrke kvaliteten. Tallet på offentlige fagskoler bør anslagsvis reduseres til mellom fem og ni.	Støttes. Skal fagskolene kunne gis akkreditering, må de kunne ivareta alle krav til å gi en god, fullverdig og oppdatert utdanning. Dette er vanskelig med dagens skolestruktur. Robuste fagmiljøer og kvalitet i utdanningene er kritiske elementer i utvikling av fagskolesektoren, uavhengig av eierskap.
– gjennomføre lov- og regelverksendringer med sikte på å innføre institusjonsakkreditering etter bestemte kriterier for fagskolene. En slik godkjenning skal være en forutsetning for å kunne kalle seg akkreditert fagskole. Akkrediterte fagskoler kan selv opprette utdanninger innenfor de økonomiske rammene myndighetene setter.	Støttes. NOKUT må få en annen rolle enn i dag, og i større grad ivareta rådgivning under godkjenningsprosesser. Med større fagskoler vil hver fagskole selv kunne ivareta de funksjoner som NOKUT dekker i dag. Dagens ordning med godkjenning som tilbyr gir for lite handlingsrom for den enkelte skole, da godkjenningen kun er innenfor et smalt

	fagfelt og ikke for skolen som institusjon (akkreditering). NOKUT sin rolle slik organet praktiserer den i dag er hemmende for fagskolesektorens mulighet til å oppfylle Fagskolelovens intensjon.
– utforme vilkårene for å oppnå akkreditering slik at også de private fagskolene stimuleres til å utvikle robuste enheter.	Støttes.
– delegere akkrediteringsmyndigheten til NOKUT.	Støttes.
– stille lovfestede krav om at private fagskoler som søker akkreditering, må være organisert som aksjeselskap, stiftelse eller forening. Tiltaket må koordineres med eventuelle konklusjoner i ekspertgruppen for tilsyn og kontroll med private fagskoler og høyskoler.	Ingen kommentar.
– stille nasjonale og lovfestede krav til at alle offentlige fagskoler skal ha flertall av ekstern representasjon i styrene og ekstern styreleder. Det bør stilles krav til at de private fagskolene skal ha ekstern representasjon i styrene, men ikke nødvendigvis flertall. Private fagskoler som ønsker å søke offentlig finansiering, må ha eksternt flertall og ekstern styreleder i tråd med reglene for offentlige fagskoler.	Støttes. Skal fagskolene være arbeidslivets utdanning, bør arbeidslivet være representert i styret, dog synes kravet om flertall for bastant. Ansattes og studentenes representanter bør også velges for en bestemt periode.
– stille lovfestede krav om at undervisningspersonell og studenter skal være representert i styrene for både offentlige og private fagskoler. – stille lovfestede krav om at rektor ved alle offentlige fagskoler skal tilsettes av fagskolens styre. Samme bør gjelde for private fagskoler som mottar offentlige midler.	Støttes.
– sette ut på oppdrag en ekstern evaluering av Nasjonalt fagskoleråd.	Støttes.
– revidere mandat og sammensetning av Nasjonalt fagskoleråd med det mål at rådet kan ta et større ansvar for å sammenstille arbeidslivets behov for fagskolekompetanse, og ellers styrke rådets bidrag til politikkutviklingen på fagskolefeltet.	Støttes. Det er viktig at partene i arbeidslivet har en sentral plass i det nasjonale utvalget. Samtidig må ikke utvalget bli så stort at det mister handlekraft.
– som et ledd i revisjonen av Nasjonalt fagskoleråds mandat be rådet opprette nasjonale fagråd som gir råd i forbindelse med dimensjonering av studietilbudet innenfor eget fagfelt, samt gis en koordinerende rolle for kvalitetsutvikling, herunder opptak og utvikling av anbefalte nasjonale studieplaner. Staten bør sikre at rådene ledes av ledende fagpersoner innenfor gitt fagfelt.	Støttes. Eierne kan ha stor nytte av nasjonale styringssignaler, særlig innen fagområder av nasjonal betydning. Det er samtidig viktig å ivareta den frie konkurransen fagskolene imellom, da dette vil fremme gode, faglig oppdaterte tilbud.

– stille krav til at alle fagskoler har et tilfredsstillende kvalitetssystem, og gi NOKUT som oppgave å godkjenne at fagskolenes kvalitetssystemer tilfredsstiller kravene samt sjekke at systemene blir brukt.	Støttes. Dette er også dagens ordning.
– stille lovfestet krav om praksis i all fagskoleutdanning under forutsetning av en bred definisjon av praksisbegrepet.	Det kan være vanskelig å stille absolutte krav om praksis for alle utdanninger.
– spisse kravet til godkjent undervisningspersonell slik at det inneholder fagkompetanse, relevant og oppdatert yrkeserfaring og pedagogisk/ didaktisk kompetanse.	Støttes.
– tilby yrkespedagogisk utdanning for undervisningspersonellet ved fagskolene.	Støttes. Vår erfaring med egen PPU-utdanning tilpasset fagskolene ga svært gode resultater. Samtidig må en PPU-utdanning dekke alle skoleslag, slik at lærere i fagskolene ikke utelukkes fra andre undervisningsstillinger.
– sette i gang en kartlegging av i hvilken grad virksomheter og bedrifter har strategier og kartlegginger av behov for etter- og videreutdanning.	Støttes.
– bevilge midler til å styrke kunnskapsgrunnlaget om fagskolen gjennom økt forskningsinnsats.	Støttes. Det er viktig med økt fokus på fagskolesektorens betydning for arbeidslivets krav og behov for kompetanse.
– samordne all finansiering av fagskoler under én finansieringsordning for fagskoler som gjøres til et statlig ansvar under Kunnskapsdepartementet.	Støttes. Dagens ordning fungerer ikke tilfredsstillende.
– sørge for at en ny finansieringsordning for fagskoler bygger på prinsippet om reell kostnadsdekning for fagskoleutdanning, og foreta en grundig kartlegging av kostnadene knyttet til drift og utvikling av forskjellige typer fagskoleutdanninger.	Støttes. Dagens finansiering dekker på langt nær de reelle kostnadene.
– innføre en finansieringsordning i tråd med utvalgets «Kandidat-studentmodell med utviklingsmidler». Systemet bør bestå av tre hovedelementer: grunnbevilgning, resultatbasert bevilgning og utviklingsmidler. Systemet bør baseres på differensierte kategorier med tilhørende satser.	Støttes. Samtidig vil dette kreve et større administrativt apparat, da utviklingsmidlene må søkes om. Dette vil også styrke behovet for større enheter.
– tilføre fagskolesektoren nye friske midler, gjennom en finansieringsordning som gir reell kostnadsdekning, og med friske utviklingsmidler som bør utgjøre om lag 15–20 prosent av budsjettammen.	Støttes. Dagens finansiering dekker kun drift. Utvikling, også opprettelse av nye utdanninger, skjer oftest på dugnad. Dette gir fagskolene svært krevende arbeidsforhold og det gjør det krevende å følge opp «bestillinger» fra arbeidslivet.
– inkludere institusjonsakkrediterte private fagskoler i offentlig finansiering fra det	Ingen kommentar.

tidspunkt søknad om finansiering er innvilget.	
– innføre en egen programkategori for fagskoler i statsbudsjettet.	Støttes. Dette vil bidra til å synliggjøre fagskolene bedre.
– dimensjonere antall studieplasser i sektoren gjennom etablering av en opptaksramme og tildeling av studieplasser på bakgrunn av dokumenterte kompetansebehov og innspill fra Nasjonalt fagskoleråd og de nasjonale fagrådene. Dimensjoneringen bør defineres som et styringsvirkemiddel for staten.	Dette forslaget kommer som en konsekvens hvis staten overtar ansvaret for fagskolesektoren. Det kan sette en begrensning på fagskolenes aktivitet og ønske om å være «tett på» arbeidslivets kompetansebehov, og fagskolenes utvikling av studier. Det må derfor være et visst antall frie studieplasser for den enkelte fagskole.
– tildele en andel strategiske, og frie, studieplasser som fagskolene selv kan fordele eller benytte til opprettelse av nye tilbud ved behov og for å opprettholde en dynamikk i fagskoletilbudet.	Uansett fremtidig eier- og styringsform, må den enkelte fagskole ha handlefrihet når det gjelder opprettelse av nye tilbud der det finnes dokumenterte behov.